

ชื่อรายงานวิจัย: ขบวนการพุทธใหม่ในประเทศไทย

ผู้วิจัย: พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล(เกษนคร)

หน่วยงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ปีงบประมาณ: ๒๕๕๒

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประกอบด้วยการศึกษาพัฒนาการของขบวนการพุทธใหม่ในประเทศไทยปัจจุบันที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดขึ้นของขบวนการพุทธใหม่และรูปแบบการจัดตั้งองค์กรการตีความคำสอนแนวใหม่รวมทั้งวิธีการเผยแผ่และอิทธิพลต่อสังคมไทยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาที่ วัดท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ วิหารธรรมบ้านหนองโดน ตำบลหนองโดน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ และสำนักปฏิบัติธรรมภูริทัตตะ บ. หนองไศล ต. ดูกอิ่ง อ. หนองฮี จ. วัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากสามแหล่งนี้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน ๙ รูป/คน โดยคัดจากผู้เป็นเจ้าของสำนักและที่เป็นสมาชิกในกลุ่มขบวนการ

ผลวิจัยพบว่าผู้ที่เป็นสานุศิษย์ขบวนการพุทธแนวใหม่มีความเชื่อและเลื่อมใสโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ตนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การหายจากโรคภัยไข้เจ็บ การหลุดพ้นจากความยากจนและมีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุข สานุศิษย์มีความหลากหลาย นอกจากนี้มีหลักการเผยแผ่แนวคิดและความคิดเป็นเครือข่ายทั้งชุมชนเมืองและชนบทอย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่าแต่ละขบวนการมีหลักการ – แนวคิด พิธีกรรม ตลอดจนการปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะตัว และแปลกแตกต่างไปจากสำนักอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะวิหารธรรมบ้านหนองโดน คือประกอบด้วยคติพุทธ คติพราหมณ์ คติการนับถือวิญญาณ วิธีการดำเนินชีวิตประจำวันผิดไปจากขบวนการอื่น ๆ เช่น เลื่อมใสองค์พระศรีอารยเมตไตยที่ลงมาบำเพ็ญบารมีเป็นอาจารย์ของพุน เสาวโรหพันธ์ ที่บรรดาลูกศิษย์เรียกว่า พ่อตัน หรือองค์ตัน นั่นเอง

ความเข้มข้นของการผสมผสานความเชื่อท้องถิ่นความเชื่อด้านศาสนาวัฒนธรรมดั้งเดิมทำให้เกิดเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เกิดปรากฏการณ์ทำให้หันเข้าสู่ความเชื่อเหนือธรรมชาติมากขึ้นมีความเชื่อหลากหลายมารวมกันโดยมีกระบวนการขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม

เข้ามาสนับสนุนและปัจจัยด้านผลประโยชน์ซึ่งเป็นของแต่ละขบวนการ เช่น เรื่องของเงินรายได้ หรือการได้รับการยกย่องจากสังคม

จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดใหม่ที่เป็นนามธรรมโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อนั้นชุมชนจะรับความเชื่อใหม่เข้ามาผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมจนกระทั่งได้รูปแบบของความเชื่อใหม่ที่แท้จริงออกมาตามที่วิจัยที่นำเสนอมานี้